Karoliina Niemi 19.10.2022

U76/2022 vp: Vastaukset Metsäteollisuus ry:lle kohdistettuihin kysymyksiin

a) Metsäteollisuus on yksi taloutemme kivijalka, tavaraviennin arvosta noin 20 %, alueille työtä ja toimeentuloa. Millaiset ovat Metsäteollisuus ry arvion mukaan asetuksen vaikutukset puun saatavuuteen ja teollisuuden toimintaedellytyksiin? Onko valtioneuvosto kannassaan huomioinut mahdollisia vaikutuksia riittävästi?

Esityksen kokonaisvaikutuksia metsäsektoriin on tässä vaiheessa osin hankala arvioida. On kuitenkin selvää, että vaikutukset tulevat olemaan merkittävät, sillä esityksen mukaan ennallistamistoimia tulee viedä laajasti yli EU:n nykyisen luonnonsuojeluaverkoston (Natura 2000) yksityismetsiin ja valtion monikäyttömetsiin. On edelleen epäselvää, voiko edes osalla ennallistettavista alueista harjoittaa taloudellista toimintaa (saman asian nosti esiin Luonnonvarakeskus). Todennäköisesti tästä epävarmuudesta johtuen valtioneuvosto ei ole tuonut kannassaan esiin arviota vaikutuksista puun saatavuuteen, verotuloihin, vientituloihin eikä työllisyyteen. Siksikin on erityisen vaikea ymmärtää, että valtioneuvosto on valmis hyväksymään komission esittämät korkeat ja sitovat ennallistamistavoitteet.

Metsäteollisuus ry muistuttaa, että metsäteollisuusyritysten kilpailukykyisen toiminnan edellytyksenä on häiriötön puun saatavuus sekä toimiva logistiikka.

Asetusluonnoksen alle kuuluu muun muassa suometsiä, joita on Suomessa ojitettu 4.7 miljoonaa hehtaaria. Suometsien osuus metsiemme kokonaispuustosta on 23 % ja puuston kasvusta noin 20 %. Alueellisesti suometsien puuntuotannon merkitys vaihtelee. Merkitys on suurinta Pohjois-Pohjanmaalla, jossa lähes 40 % metsämaasta on ojitettua turvemaata. Vaikutukset ovat erityisen isoja myös Kainuussa ja Lapissa. Metsäteollisuutta sijaitsee näillä alueilla, ja alueet ovat myös puunhankinnan osalta tärkeitä. LUKEn mukaan suometsien osuus hakkuumahdollisuuksista kasvaa hieman 2030-luvulle saakka. Ennallistamistoimilla eli käytännössä ojien tukkimisella talouskäytössä olevilla turvemailla tulee siten olemaan todella suuri alueellinen merkitys puun saatavuuteen sekä alueiden hyvinvointiin ja työllisyyteen.

Suometsien lisäksi suojelualueverkoston ulkopuolella olevat luontodirektiivin liitteen I metsäiset luontotyypit tarjoavat puuta metsäteollisuuden tarpeisiin, ja niihin komissio nyt tarttuu ennallistamistoimin samaan tapaan kuin suometsiin. Puunhankinta tulee vaikeutumaan suoraan puun saatavuuden ja pitkittyneiden kuljetusmatkojen vuoksi.

b) Kuinka pätevinä Metsäteollisuus ry näkee komission vaikutustenarvioinnin metsäteollisuudelle ja koko metsäsektorille aiheutuvien kustannusten näkökulmasta?

Metsäteollisuus ry katsoo, että lainsäädäntöehdotuksen yhteydessä julkaistusta vaikutustenarvioinnista puuttuvat täysin asetuksen epäsuorat kustannusvaikutukset teollisuudelle, alueille ja verotuloihin. Vaikutustenarvio sisältää ainoastaan ennallistamisen suorat kustannukset, kuten ennallistamisen työkustannukset sekä löyhän arvion maanomistajille maksettavista kompensaatioista, kuten menetetyistä puunmyyntituloista.

Arvioitujen kustannusten lisäksi komission vaikutustenarvioinnissa esitetään myös arvio asetuksen tavoitteiden saavuttamisen mahdollistamista hyödyistä. Metsäteollisuus ry suhtautuu suurella varauksella komission vaikutustenarvioinnin esittämiin hyötyihin. Ennallistamisesta saatavat hyödyt ovat pääosin markkinattomia ekosysteemipalveluita, joiden arvo perustuu mm. ”halukkuus maksaa” -arvioihin. Vaikutustenarvioinnin pohjalla oleva meta-analyysi sisältää 58 tutkimusta, jotka on toteutettu ympäri maailmaa, muun muassa Samoalla, Eritreassa, Alankomaissa sekä Iso-Britanniassa. Metsäteollisuus ry tuo esiin, että tutkimuksissa mukana olevat maat ovat hyvin erilaisia kuin Suomi esimerkiksi ilmasto-olosuhteiltaan, asukastiheydeltään sekä kansantaloudeltaan.

c) Metsäteollisuus ry korosti suullisessa lausunnossaan metsiä koskevien EU-aloitteiden yhteisvaikutusta. Millaisena näette sen ja onko sitä valtioneuvoston puolelta arvioitu?

Yhteisvaikutukset tulevat olemaan merkittävät, sillä EU:n metsiä koskevat aloitteet sekä lisäävät suojelu- ja ennallistamispinta-aloja että muuttavat käytännön toimia talousmetsissä. Valtioneuvosto ei ole missään vaiheessa esittänyt arviota siitä, miten nämä kaikki jo pöydällä olevat EU-metsäaloitteet tulevat vaikuttamaan metsäsektoriin ja metsäteollisuuden kilpailukykyyn. Suomen kantojen valmistelu on tehty siilomaisesti ottamatta huomioon, mitä toisissa aloitteissa esitetään. Se on todella iso puute. Yksittäisen esityksen vaikutusten arvioinnin lisäksi tulisi nyt tehdä laaja arvio siitä, miten LULUCF-asetus, uusiutuvan energian direktiivi, metsäkatoasetus sekä ennallistamisasetus tulevat esim. puun saatavuuteen vaikuttamaan. Komissiolta on lisäksi vielä tulossa metsien monitorointia sekä maaperän terveyttä koskevat aloitteet. Eduskunnan tulisi vaatia kokonaisarviota valtioneuvostolta.

d) Luontopaneeli katsoi, että kaikkia metsäekosysteemejä varten laaditut yhteiset EU-tason indikaattorit ovat hyvät. Mitä haasteita Metsäteollisuus ry näkee tällaisissa yhteisissä indikaattoreissa?

Ensinnäkin Metsäteollisuus ry näkee erittäin haasteellisena sen, että komissio ehdottaa kaikkia metsäekosysteemejä koskevia indikaattoreita tilanteessa, jossa metsäpolitiikka on kansallista päätäntävaltaa. Tämä siitäkin huolimatta, että indikaattoreissa on luontopolitiikan alle kuuluvia asioita, kuten lahopuu.

Eurooppalaiset metsät eroavat toisistaan merkittävästi, ja siksi samanlaisia kriteerejä ei voi asettaa kaikkiin metsiin. Komissio esittää nyt mm. maa- ja pystylahopuun lisäämistä metsiin kaikkialla Euroopassa. Kuitenkin Välimeren maissa lahopuuta ei suositella jätettäväksi metsiin korkean paloriskin vuoksi. Tilanne on aivan toinen kuin Pohjois-Euroopassa. Tämä on yksi osoitus siitä, että kaikkia metsiä koskevat indikaattorit tulee valita kansallisesti ottaen huomioon kansalliset erityispiirteet.